SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

No. 173. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, SEPTEMBER 10, 1987 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 10-го ВЕРЕСНЯ 1987 РІК XCIV. Ч. 173.

...оку помянуть св.п. Патріярха Йосифа

Нюарк, Н.Дж. — Тут за старанням Управи Окружного Відділу Українського Патріярхального Товариства (УПТ) буде відправлена Свята Літургія за св.п. Патріярха Йосифа Кардинала Сліпого з приводу третої річниці Його переходу у вічність. Відправа відбудеться в українській католицькій церкві, о год. 9:30 вранці, в неділю, 13-го вересня ц.р.

Тому, що в цьому дні буде теж інша пополуднева імпреза, безпосередньо по Панахиді в церкві, о год. 10:30, в залі під церквою будуть святочні сходини, присвячені св.п. Патріярхові.

По короткій доповіді голова УПТ Василя Пасічняка п.н. „Патріярх Йосиф — неустрашимий свідок героїчної вірности Українській Церкві і народові" відбудуться дискусія і запити відносно теперішнього положення УКЦеркви.

Продовжують виклади про Тисячоліття

Клифтон, Н.Дж. (в.г.л.). — Пассейк коледж, при співучасти Дослідчого Інституту Фундації Українського Вільного Університету, продовжує серію викладів п.н. „Св'яткування 1000-ліття Християнства України, частина 2-га".

Виклади започатковано тут в минулому семестрі. Друга частина викладів покриває такі питання: політика Візантії та Риму в їхніх намаганнях здобути Україну; вплив християнства на історію українського народу; розвиток теорії т.зв. „Третього Риму"; Берестейська унія та намагання московської церкви надати свій напрям християнському світові.

Викладачем на цьому курсі є д-р Дмитро Боднарчук, а керівником цілої програми є член професорського складу коледжу проф. д-р Василь Лучків. Виклади відбуватимуться кожного вівтірка від год. 7-ої вечора, починаючи 15-го вересня ц.р. в школі ім. Павла VI при 775 Валлі Ровд, в Клифтоні.

Виклади є подумані для ширшого громадянства.

Про ближчі інформації слід телефонувати до коледжу на число (201) 684-6153.

Менор коледж влаштовує майстерні народного мистецтва

Дженкінтавн, Па. — Восени цього року Студійний Осередок Української Культури і Відділ постійної освіти в Менор джуніор коледжі влаштовують три особливі майстерні:

„Українське обрядове печиво". Зацікавлені будуть зустрічатися або у вівторок, 29-го вересня, або у четвер, 1-го жовтня, від год. 6:30-9:30 вечора. Оплата 25 дол. Майстер СОУК Василь Джуля з Карнеґі, Па., буде вчити мистецтво печення обрядових хлібів на Великдень, Різдво і весілля. Учасники навчаться значіння символіки прикрашування обрядових хлібів;

„Нанизування ґерданів". Початківці і заавансовані будуть зустрічатися або 10-го і 17-го жовтня, або 14-го і 21-го листопада від год. 1-ої до 4-ої по полудні. Оплата 35 дол., прибори додатково. Майсер СОУК Анна Галамай з Філядельфії буде вчити техніки нанизування ґерданів з Лемківщини, Бойківщини і Гуцульщини;

„Українська вишивка". Початківці і заавансовані будуть зустрічатися або 10-го і 17-го жовтня, або 14-го і 21-го листопада від год. 1-ої до 4-ої по полудні. Оплата 35 дол., прибори додатково. Майстер СОУК Стефанія Шумська-Маєр з Піттставну Н.Дж., визнана найкращим майстром Радою мистецтв у Пенсильванії, буде вчити вишивання і допоміжні стіби.

Голоситися слід до Відділу постійної освіти, Факс Чейс ровд і Форест авеню, Джнкінтовн, Па. По додаткові інформації слід телефонувати на число (215) 884-2218 або СОУК (215) 885-2360, екст. 64.

ПОМЕР Е. ПОПІЛЬ, КАСИР УБС

Скрентон, Па. — Тут у ранніх годинах у вівторок, 8-го вересня 1987 року, помер довголітній фінансовий секретар і касир Українського Братського Союзу Едвард Попіль на 70 році життя.

Св. п. Е. Попіль

Народжений в Скрентоні 1918 року в родині українських імігрантів, Е. Попіль належав до великої групи вже в Америці народжених українських активістів, які перейняли провід громади від піонерів-імігрантів і зробили великий і тривалий вклад в ріст українського зорганізованого життя на Північно-американському континенті.

Крім професійної праці в УБС на протязі 37-ох років, Е. Попіль був активно заанґажований у всіх вітках українського громадського життя і належав до управ понад десятка крайових організацій. Він був також відомий із своєї діяльности в американському політичному, суспільному і культурному житті, а останньо працював в комісії для змін в конституції стейту Пенсильванія.

Покійний залишив в смутку дружину Марію, синів Еда і Ґреґа, дальшу родину, співпрацівників і численних приятелів в цілій країні.

Тлінні останки знаходяться в похоронному заведенні Сольфанеллі, при 1030 Мейн вул. в Скрентоні. Похорон відбудеться у п'ятницю, 11-го вересня ц.р., до української православної церкви св. Михаїла, а відтак на цвинтар цієї церкви.

В Ню Йорку відбудеться етнічний Фестиваль

Ню Йорк. — У суботу, й неділю, 12-го і 13-го вересня, відбуватиметься тут у вірменському соборі і довкола нього та в парку на Другій авеню, між 34-ою і 35-ою вулицями, вже 15-ий з черги „Фестиваль одного світу", який спонзорують Бюро спеціяльних проєктів і подій при Міській управі та Вірменська Церква Америки. Фестиваль розпочнеться вполудень і триватиме у суботу до 10-ої год. вечора, а в неділю до 7-ої год.

У програмі фестивалю, що включає музику і танці, візьмуть участь численні професійні етнічні групи як, наприклад, Театр народних танців, Королівські шотляндські танцюристи, болгарський танцювальний ансамбль, еспанський балет Ню Йорку, популярна вірменська танцювальна група й інші.

Крайова харитативна організація для розшукування зниклих або викрадених дітей п.н. Дитячий Фонд передала для роздачі учасникам фестивалю брошурки з порадами як охороняти дітей, а також влаштує для відвідувачів фестивалю відбивання пальців дітей.

В суботу по обіді відвідувачі матимуть змогу насолоджуватися клясичною музикою у професійному виконанні. У неділю фестиваль відвідає посадник міста Едвард Кач.

Вступ на фестиваль безкоштовний.

Вийшла збірка статтей П. Андрусіва

Ню Йорк. — Тут у видавництві НТШ, Бібліотека Українознавства, вийшла посмертно праця Петра Андрусіва п.н. „Мистецтво — найцінніша зброя". Це найновіше видання НТШ містить письменницьку спадщину відомого українського маляра П. Андрусіва, тобто його статті, промови, огляди та рецензії; деякі із них були надруковані в українській пресі, інші знову були взяті з архіву, що його передала вдова Наталія Андрусів до НТШ у Ню Йорку. Том цей приготовив до друку Григор Лужницький, а обширне англомовне резюме твору, що включає короткий огляд життя і творчости мистця, подав Леонід Рудницький. Вступ до книги написав Святослав Гординський.

Крім статтей та есеїв самого Андрусіва, в книжку включено теж матеріяли про його творчість, як ряд полемічних статтей і біографічний матеріял. Збірник поділено на дев'ять розділів: „Шляхами мистецтва", „Дискусія" (що включає метеріяли І. Петренко-Федишин, А. Оленської-Петришин, Я. Гніздовського та інших), „Постаті і силюети", тобто огляди творчости таких мистців: В. Бачинський, В'ячеслав Васьківський і Ніль Хасевич, Дам'ян Горняткевич, Яків Гніздовський, Олекса Гри-

(Закінчення на стор. 3)

Редакційна колеґія АЕУ відбула наради

Під час нарад (зліва): І. Стасюк, представник Канадської Фундації Українських Студій, проф. М. Лупул, проф. А. Жуковський, проф. О. Біланюк, проф. Д. Струк, проф. Б. Кравченко.

Торонто (В.В-га). — У середу, 19-го серпня ц.р. редакційна колеґія англомовної енциклопедії українознавства відбула тут свої наради в Торонті.

Крім керуючого редактора проф. Данила Гусара-Струка в нарадах взяли участь: проф. Олекса Біланюк з Філядельфії, проф. Аркадій Жуковський, голова НТШ в Европі, редактор Енциклопедії Українознавства та член редколеґії АЕУ, проф. Богдан Кравченко, директор Канадського Інституту Українських Студій, та проф. Мануїл Лупул, обидва з Едмонтону.

Основними темами обговорювання були: закінчення другого тому англомовної енциклопедії українознавства, яка повинна появитися ще цього року. У зв'язку, з тим, обговорено також і можливості методи презентації другого тому „Україна" в різних містах Північної Америки та спосіб його переведення. Йдеться тут про якнайбільший розголос для енциклопедії як такої, а при тому також для української проблематики.

Другою темою було обговорення пляну праці на майбутнє, який є пов'язаний із доповненням редакційної колеґії науковцями-фахівцями із різних ділянок українознавства та відповідальних редакторів з відносних ділянок. Це очевидно приспішило б роботу і перекинуло б частину відповідальности на редакторів з поодиноких предметів. Намічено цілий ряд членів поширеної редколеґії, але імен покищо не подано аж поки дані особи не дадуть своєї згоди на співпрацю.

Останньою важливою точкою нарад було обговорення наступних трьох томів англомовної енциклопедії, яка складатиметься із п'яти томів. Працю плянується закінчити до 1989 року.

ПОМЕР ПРОФ. Д-Р Ю. А. ТЕРШАКОВЕЦЬ

Маямі, Фла. — У вівторок рано, 8-го вересня 1987 роу, тут помер д-р Юрій Андрій Тершаковець, від 1952 року професор медичної школи в Маямі у відділі біохемії, член Наукового Товариства ім. Шевченка політично-громадський діяч і організатор молоді в Україні.

ПЕРОНІСТИ ЗНОВУ ПРИХОДЯТЬ ДО ГОЛОСУ В АРҐЕНТИНІ

Буенос Айрес, Арґентина. — Пероністська політична партія в Арґентині, здобувши чималі успіхи у виборах — 16 додаткових місць в палаті громад і 22 губернаторські позиції — поставила під загрозу так звану урядову більшість в парляменті і здібність президента Рауля Альфонсіна розв'язати головні проблеми в Арґентині, зокрема кволу економіку безробіття, інфляцію і міжпартійні непорозуміння, які є чи не найголовнішою причиною урядової кризи в тій країні.

Агентство Ассошіейтед Пресс інформує, що у висліді значної перемоги пероністів, деякі міністри погрозили резиґнацією. В кожному разі в країні панує з одної сторони радість з приводу перемоги давної урядової партії, а з другої сторони психоза страху перед подіями, які можуть цілковито змінити політичне обличчя Арґентини. У 1983 і в 1985 роках пероністи скандально програли вибори в користь соціял-демократів і республіканців, що їх репрезентує Р. Альфонсін, бо, як кажуть політичні спостерігачі, арґентинські виборці надіялись на великі соціяльні зміни в країні, які не наступили тому, що демократичні сили, замість займатися розв'язкою пекучих проблем, почали влаштовувати політичні процеси і притягали до судової відповідальности високих військових старшин, що раніше були при владі.

Поінформовані кола твердять, що ще цього тижня зрезиґнують міністер економіки Хуан Корвілл, соціяльних справ Конрадо Сторані і робітничих справ Карльос Альдерете. Міністер закордонних справ Данте Капуто відклав свою триденну візиту до Венесуелі, яка мала розпочатися у понеділок, 8-го вересня.

Президент Р. Альфонсін, згаданий міністер закордонних справ і ще декілька найближчих співробітників президента ведуть секретні наради, після яких, як загально сподіваються, Альфонсін займе офіційне становище до вислідів виборів. Політичні аналітики кажуть, що втративши місця в палаті громад, Альфонсін останніх два роки при владі може залишитися президентом без жадної леґіслятивної сили. Його власна політична партія вже тепер творить меншість у сенаті і тому позиція президента взагалі є загроженою. Очевидно, радикалам буде тяжко знайти тепер більшість для усунення президента, чи проголошення нових парляментарних виборів, чи хочби заміни конституційних реформ уведених в життя Альфонсіном від 1983 року, коли він перебрав владу від військової хунти.

На запитання кореспондентів чому арґентинці голосували за перoністами, декілька виборців заявили, що ані соціял-демократи, ані республіканці не зуміли розв'язати економічної проблеми. „Перонізм означає поліпшення життєвого рівня, а теперішня влада це маса обіцянок без видних результатів", — заявив дорадник міністра праці Армандо Кавалієрі.

ООН ВІДКРИВАЄ ДЛЯ НАУКОВЦІВ СВОЇ ВОЄННІ АРХІВИ

Ню Йорк. — Зібраний представниками 17-ох країн архівний матеріял, який включає також список нібито воєнних злочинців і над яким спеціяльна комісія працювала від 1943 до 1948 року, буде правдоподібно доступний для науковців і дослідників подій Другої світової війни і загально сподіваються, що генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй Гавіє Перез де-Куеяр проголосить про це офіційно в кінці цього місяця, а може навіть зараз таки після відкриття цьогорічної сесії Генеральної асамблеї, яка повинна розпочатися 15-го вересня.

Перед проголошенням про відкриття воєнних архівів ООН, Куеяр нараджуватиметься з представниками 17-ох держав, учасниць комісії воєнних архівів, яка фактично не існує, але по традиції згадані держави відповідають, спільно із генеральним секретаріятом за документи.

Політичні спостерігачі й аналітики кажуть, що відкриття архівів, є нібито великим дипломатичним досягненням Ізраїля хоч не всі погоджуються з таким твердженням кажучи, що посилена акція обвинувачення, дуже часто безпідставна, може викликати велику хвилю антисемітизму у світі, подібну до тієї, яка постала в Австрії після обвинувачення тамошнього президента д-ра Курта Вальдгайма у воєнних злочинах. Ізраїльські представники, не зважаючи на деякі слушні завваги в пресі, стосували дипломатичний тиск не тільки на генерального секретаря ООН Куеяра, але також на представництва тих держав, які займалися колектуванням документації. Дослідники і спостерігачі пригадують, що архіви не кляcифіковані, у безладному стані, тому вони можуть стати приводом до різних фальшивок закордонних розвідок, включно до совєтського КГБ. Однак, як кажуть дипломати, ця справа була одною з важливих дипломатичних цілей на протязі минулих 40 років й Ізраїль не хотів від неї відступати.

Газета „Ню Йорк Таймс" у числі з 9-го вересня ц.р., пише, що відкриття архівів допоможе дослідникам (очевидно також розвідчим агенціям) і прокуратурам відкрити нових воєнних злочинців і допомогти судам висунути нові обвинувачення проти тих осіб, які вже знаходяться під слідством. Ізраїльські представники мають ще іншу, може навіть приховану ціль, яка у зв'язку з переговорами совєтських представників з представниками світового жидівства в Єрусалимі, Москві й інших европейських державах, напевно вийде наверх в недалекому майбутньому.

Як відомо Москва жадає великої ціни за зміну своєї політики на Близькому Сході.

Припускають, що архіви ООН включають приблизно 40,000 досіє про осіб, які неконче займалися воєнними злочинами. Архіви не можуть служити в теперішньому стані актами для обвинувачення тому, що багато з них на мають дати, підписів, місця виготовлення документу тощо. Але і з цим вміють дати собі раду в лябораторіях КҐБ й инших відомих розвідчих установах, доказом чого є нофальшовані документи на процесі І. Дем'янюка в Єрусалимі.

У СВІТІ

СОВЄТСЬКИЙ СУД ЗАСУДИВ 19-річного випускника летунської школи Матіяса Руста на чотири роки концтабору, хоч прокуратор вимагав вісім років, доказуючи, що Руст допустився великого злочину, наважуючись порушити кордон чужої держави і приземлитись на Червоній площі, яку совєтські громадяни вважають непорушним місцем, місцем вічного спочинку Владіміра Леніна. Суддя Роберт Тіхоміров і два засідателі визнали Руста винним в усіх трьох обвинуваченнях: порушенні міжнародних правил полетів, незаконному перелеті совєтського кордону і злісному хуліганстві. Адвокат підсудного, Всеволод Яковлєв, просив суд взяти до уваги вік молодого летуна і його „добрі інтенції", про які Руст розказав судді вже в першому дні процесу. Літак „Сессна", на якому прилетів німецький летун з Фінляндії до Москви, буде переданий, згідно з рішенням суду, летунському клюбові міста Гамбурґ., Не можна виключати, кажуть спостерігачі, що за якийсь час Верховна Рада СССР помилує М. Руста на прохання західньонімецького уряду, родини і німецької амбасади.

АҐЕНТСТВО АССОШІЄЙТЕД ПРЕСС повідомило з Москви, що совєтські власті дозволять виїхати на Захід жидівському активістові Йосифові Беґунові і шістьом іншим „рефюзнікам", тобто тим, які роками робили заходи про виїзд за кордон, але їм завжди відмовляли. Й. Беґун перший раз вніс прохання про виїзд на Захід 16 років тому і за це був переслідуваний і ув'язнений. В лютому цього року його звільнили з концтабору і це був добрий знак, що йому можуть дозволити виїхати до родини.

ІРАК Й ІРАН ЗНОВУ ПРОГОЛОСИЛИ неформальне пермир'я і припинили бомбарування рафінерій нафти та плаваючі у Пеській затоці кораблі, правдоподібно у зв'язку з місією миру, з якою приїжджає на Близький Схід генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй Гавіє Перез де-Куеяр. Уже два дні у Перській затоці панує перемир'я, а іракські військові літаки не бомблять іранських інсталяцій. Також іранська прибережна артилерія перестала бомбардувати закордонні кораблі і підкладати морські міни.

МІНІСТЕР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ Канади Джо Кларк, виступаючи на другій конференції франкомовних країн Африки, заявив, що його країна, тобто Канада, дарує задовження сімом африканським країнам, а саме: Сенеґалеві, Заїрі, Мадаґаскарові, Камеруні, Конґо, Береґові Слоневої Кости і Ґабонові. Загальна сума задовження названих країн Канаді виносить досить велику суму, бо аж 240 міл. дол. На конференції були також докладно обговорені деякі справи міжнародної політики, включно з подіями на Близькому Сході і перепективами полагодження арабсько-ізраїльського конфлікту.

ПАРИЗЬКА ҐАЗЕТА „ФІҐАРО" помістила інтерв'ю з німецьким істориком Вернером Массером, який розказав кореспондентові згаданої газети про секретну пропозицію совєтських офіційних осіб після Другої світової війни, колишньому заступникові Адольфа Ґітлера в Націонал-соціялістичній партії Рудольфові Ґессові. Массер, покликаючись на інформації отримані ним від колишнього прем'єр-міністра Східньої Німеччини Отта Ґротеволя, розказав, що 17-го березня 1952 року Ґесса перевезли літаком з тюрми у Шпандав у засекречену місцевість, де йому запропонували високий пост в Німецькій Демократичній Республіці. У заміну Ґесс повинен був публічно визнати, що „соціялістичний устрій", про який він мріяв в молодости, вкінці встановлено вже в Східній Німеччині. Ґротевофль сказав Массерові, що тодійшній диктатор СССР Йосиф Сталін надіявся в такий спосіб знайти підтримку у колишніх нацистів, для яких Ґесс був втіленням живої ідеї соціял-націоналізму.

В АМЕРИЦІ

КОЛИШНІЙ СЕКРЕТАР Державного департаменту Дін Раск в Уряді президента Джана Кеннеді після 25 років вперше виявив, що тримав у запасі президент Кеннеді як принаду для Нікіти Хрущова у кубинській афері 1962 року. Коли б Хрущов не був погодився на звернення совєтських кораблів з ракетами, що були призначені для заінсталювання на Кубі, президент Кеннеді хотів пропонувати Хрущову відтягнення американських ракет „Джупітер" з Туреччини. Як відомо Хрущов прийняв американське ультиматум і відтягнув ракети з Куби.

ПІСЛЯ ОДНОМІСЯЧНИХ вакацій члени Конґресу повернулись до праці в середу 9-го вересня. Виглядає, що закроюється довга, хаотична й не надто ефективна сесія. Глибокі розбіжності між обома політичними партіями, між Конґресом та Білим Домом у справах податків, торговельних відносин, озброєння і Центреальної Америки мусять бути вирішені, в уже й так сильно напруженій атмосфері надходячих виборів.. Але навіть ці важливі питання являються маловажними перед боротьбою, що закроюється в Сенаті пов'язаною зі затвердженням судді Роберта Борка до Верховного Суду.

ВІЛЛІЯМ ВЕБСТЕР, який перейняв провід Центральної Агенції після смерти 6-го травня ц.р. свого попередника Вілліяма Кейсі, утверджується кріпко на своєму становищі. Вже в перших трьох місяцях він виказав контролю над таємними акціями та зліквідував систему, в якій деякі урядовці могли понад голови своїх начальників звітувати прямо директорові Сі-Ай-Ей. Всі ці зміни є малопомітні, але дуже ефективні у праці цілої агенції.

У ПІТТСБУРҐУ в неділю, 7-го вересня ц.р., відомий негритянський провідник і баптистський священик Джесі Джексон проголосив, що буде змагатися за номінацію на президента ЗСА від Демократичної партії.

ЗГІДНО З ФЕДЕРАЛЬНО фінансовим і поданим до публічного відома звітом, зладженого на підставі опитувань двома науковцями, виявляється, що американські середні школи не дають достатнього загального знання з предметів історії та літератури. Звіт базований на опитуванні 7,812 учнів 11-ої кляси, закидає середнім школам Америки, що вони плекають „клясові упередження" та „елітизм". Обидва науковці Честер Фінн та Діяна Равіч критикують школи за те, що вони мають низький стандарт для учнів, які не плянують здобути вищу освіту в університетах. „Справи є в дуже поганому стані. Наші одинадцятикласники є неуками в багатьох предметах".

ЧИСЛО БЕЗДОМНИХ ПОДВОЇЛОСЯ у передмістях і околицях Ню Йорку за останні три роки, заявляють урядники цих місцевостей. Суспільна служба та місцеві урядовці є дуже затурбовані двома наявними проблемами, що виникають найчастіше в останньому часі, а саме: великою кількістю дітей, в більшості самотніх матерей, які не мають постійного пристановища, і працюючих осіб, які неспроможні заплатити за помешкання в згаданих околицях. „Бездомні, це найбільша проблема, яку ми маємо, тому, що ми не маємо контролі над її розв'язкою", — заявив Ендру О'Рорк, урядник повіту Вестчестер.

ЗАПОТРЕБУВАННЯ НА ПРАЦЮ не підвищує початкових платень тим особам, що їх не знаходять. Це діється у місцевостях східнього побережжя Америки і дуже дивує знавців, які наразі не є спроможні пояснити це явище.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 451-2200
Postmaster: Send address changes to
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.
Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00.
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

„Гласність" і національні рухи

На цьому місці була вже мова про те, що найбільша дотеперішня реальна користь з усього шуму довкола Ґорбачовського гасла „гласність і перестройка" є зріст відваги у підсовєтських людей. Коли б ішлося про окремих громадян, то це дійсно була б тільки внутрішня проблема СССР. Коли ж відвага проявляється у процесі масових рухів — то це вже стає проблемою, яка сягає далеко поза кордони совєтської імперії. Конкретно, йдеться про поневолені імперією колись самостійні держави і про експеримент з перетопленням усіх народів СССР ув „один радянський народ з російською мовою і культурою". Це не є внутрішня проблема СССР, хоч як кремлівські володарі прагнуть, щоб вона такою була. Бо експеримент з національним ґеноцидом супроти народів, яким дано вивіску 15-ти „незалежних республік", безпосередньо пов'язаний із запереченням права на самовизначення, а це проблема міжнародна.

За подіями в СССР пильно стежать всі країни, які мають з цією імперією дипломатичні зв'язки. Коли ще не чути було про „гласність" і совєтська імперія намагалася відсепаруватися від світу залізною завісою, все одно кремлівські володарі цієї імперії були настільки непевні тривкости своїх кордонів, що з радістю підписали разом із 35-ма европейськими державами плюс ЗСА і Канада Гельсінкський договір про ненарушеність кордонів усіх европейських держав. Клявзулю про заведення внутрі СССР прав людини, про право з'єднання роз'єднаних родин, про свобідну ривалізацію ідей (демократії і комунізму) цілу ту клявзулю, без якої вільні країни Европи й Північної Америки не були б пристали на такий договір, Москва викинула на смітник. Але проблема не перестала існувати. І в останніх днях президент Реґен знову публічно звернув увагу, що без зміни системи правління у СССР і признання там людських прав та права народів на самовизначення не може бути тривкої стабілізації міжнародних відносин, без уваги на те, що можна буде осягнути порозуміння між ЗСА і СССР щодо редукції деяких родів стратегічної зброї.

У минулонедільному „Ню Йорк Таймсі" з 30-го серпня 1987 року появилася цікава стаття під багатомовним заголовком „Совєтські етнічні меншини беруть гласність на вулицю". Ці „етнічні меншини" — це кумедна американська термінологія. Бо насправді вони вже досягають половини населення СССР, не кажучи про переважну більшість у власних „етнічних" країнах. У 1985 році в СССР, за офіційною совєтською статистикою, було 277.5 міль. Але Російська Совєтська Соціялістична Республіка нараховувала тільки 142,108,000 осіб. При чому кожного року відношення етнічних сил у СССР зміняється у некористь росіян.

У згаданій статті „Ню Йорк Таймсу" пригадується демонстрацію татар у Москві, які домагаються дозволу на поворот на Крим. Пригадується недавні багатотисячні демонстрації у трьох прибалтицьких державах з нагоди роковин пакту Ріббентропа-Молотова, що дозволив Московщині на збройну окупацію цих країн. Звертається теж увагу, що в Україні і на Білорусі щораз голосніше лунають голоси з вимогою уведення української (білоруської) мови до всіх ступенів шкіл. У Вірменії, Грузії і монгольських „самостійних" та автономних частинах СССР національна свідомість була завжди глибоко вкорінена, а на мусулманське населення мусить мати вплив сусідній фанатичний релігійний рух у Ірані.

Покищо всі ті рухи проходять спокійно, леґально і без зудару з поліцією і військом, як це бувало за Сталіна і за Брежнєва та його наступників, аж поки генеральним секретарем Компартії не став Міхаїл Ґорбачов. Але час не стоїть на місці і сама логіка каже, що зі зростом щораз більшої відваги зростатимуть вимоги отих „етнічних груп". Мимохіть насувається паралела з польським робітничим рухом „Солідарність". Усі вимоги цієї організації були виконувані і „Солідарність" була леґалізована, аж поки вона не почала домагатися вільних виборів і демократизації режиму. Тоді прийшов генерал Ярузельський, проголосив вийнятковий стан і виарештував усіх провідних діячів „Солідарности". За Хрущова була теж відлига, був період десталінізації. Якщо теперішній спокійний і леґальний рух „етнічних меншин" перейде у сферу політичних вимог — прийде кінець „гласності". Вже тепер не арештували, але фотографували демонстрантів татар і прибалтицьких народів. Усупереч усім деклямаціям Ґорбачова минеться теперішня відлига, як минулася після відсунення Хрущова від влади.

Іван Солончак

ПРО ЩО ПИШЕ „ҐЛАСНОСТЬ"

II.

Газета вважає статтю дуже відважною і вказує, що це добра ознака політики гласности. На зборах було біля 300 осіб, а дискутанти між іншим пропонували зменшення три-чотири рази числа членів партії, яка нараховує приблизно 10 мільйонів осіб, та реорганізації рад, так щоб вони стали справжніми репрезентантами трудових колективів.

На шостій і сьомій сторінці „Гласности" дається огляд преси, при чому легальної та нелегальної. На першому місці подано інформацію про те, як група літераторів (в тому числі Б. Окуджава) захотіла заснувати кооперативне видавництво, але після довгих мандрів по різних установах мусіла резиґнувати з свого проєкту, бо не знайшла компетентного органу, який міг би дати згоду. Рядом поміщено з газеті інформацію на підставі „Літературної газети", що в Новосибірську утворено письменницьку кооперативу „Жарки".

На другому місці обговорюється зміст „Хроніки Католицької Церкви на Україні" чч. 18 - 21. Ці підпільні видання широко обговорює наша преса і на цьому місці немає потреби довше при тому затримувався. Можна тільки сказати, що „Ґласность" переказує зміст поодиноких чисел „Хроніки" без ніяких своїх коментарів.

Далі обговорено три числа інформаційного бюлетеня „За встановлення довір'я між Сходом і Заходом", відкриті листи до редакцій газет: „Литературная газета" Паруйора Айрік'яна і „Труд" представників групи „Демократія і гуманізм" у зв'язку з поміщенням пасквілю на А. Марченка. Рядом поміщено також судовий позов, що його внесла дружина Марченка проти редакції газети „Труд".

Тут же поміщено довше полемічне звернення до редакції газети „Советская Россия" представників групи „Довір'я" та інформацію про судову справу внесену проти газети „Вечерная Москва" Ю. Баловленковом за пасквільну статтю (він домагається згоди на виїзд до ЗСА, де живе його дружина).

Остання, восьма сторінка в більшості присвячена культурній хроніці, яка відноситься головним чином до Москви, а частинно до Свердловська і Ленінграду. Далі йде інформація про актуальних політичних в'язнів чистопольської тюрми та некролог Георгія Демідова, ученого-фізика і довголітнього зека, що його рукописні твори про концтаборові пережиття забрали каґебісти під час ревізії в 1980 році.

Уже на підставі так короткого і поверховного перегляду першого числа газети можна зробити оптимістичний висновок, що поданий матеріял відзначається значною різноманітністю інформацій та подає такі відомості, які в офіційних виданнях не мають можливости появитися. Насуваються тільки питання: чи за Москвою підуть інші „столиці", інші середовища і почнуть піддавати гласності свої проблеми і свої болячки. Бо „Ґласность" всього не охопить, хоч вона заповідає розширення свого зацікавлення іншими російськими містами і осередками, між іншим обіцяє у наступному числі поінформувати про діяльність ленінградських клюбів.

Закінчуючи обговорення змісту першого числа „Гласности", хочу довше затриматися при двох інформаціях. А роблю це окремо з уваги на їх цікавий зміст, а також, щоб надто не розтягати попередню статтю.

Перша інформація становить резюме дискусії, що її провела група „Дружба і діялог" на тему „Політика в області прав людини і економіка" 19-го квітня ц.р. Перше обговорюване питання: чи можна перенести до СССР досвід інших країн щодо пов'язання політики в ділянці прав людини і економіки. Відповідь впала негативна, бо на думку учасників дискусії:

а) Суспільна психологія народів СССР значно різниться від такої психології в країнах Заходу, бо в наслідок багатьох історичних, географічних і етнічно-культурних особливостей у Росії „зформулювалась державна структура вотчинного типу з твердою залежністю одиниці від держави. Правителі Росії вважали своїх підданих та їх майно своєю власністю, що зформулювало в умах людей призвичаєння до обмеження громадянських прав та свобід і не сприяло розвиткові приватної ініціятиви на економічній ниві".

(Закінчення на стор. 3)

Тихон Підскакевич

Пишіть книжки!

Змінливе і химерне щастя української книжки: часом вона в почитності у князів і гетьманів, то знову нехтована. В період неграмотности вона служила матеріялом до загортання лойових свічок, самосаду, а коли була в твердій, солідній оправі — до накривання глечиків з молоком.

То знову — в часі останньої війни, — коли за законом мали б „мовчати музи", попит на українські газети, журнали і „зокрема книжки був вищий продажу", — як згадує К. Паньківський, „Книгарні діставали тільки частину своїх замовлень..."

Сьогодні на поселеннях книжки в книгарнях лежать всуміш з грибами, нитками і іншим повидлом, але ніхто на них не спокушується. Звідси висновок деяких наших журналістів у чорних окулярах, що книжок не варта писати — авторам слід займатися нормальною працею.

Проте, мабуть, корінь лиха не так у читачах, як у самих авторах, що не вміють до публіки відповідно підійти: дати книжці привабливу назву, справно підписати, спропаґувати...

Назва книжки повинна би розбурхувати уяву, загострювати цікавість, подразнювати емоції. Такі титули як „Література і життя" чи „Основи адиґейської теорії" ледве, чи цього доконають. Зате — „Сонце сходить із заходу", чи „Виграю завжди бінґо", або збірка поезій „Торнадо" можуть людей зацікавити. Тому розійшлися „Смішні сльозини", „Проти шерсти", „Загублена людина" і т.п.

Не маловажна теж актуальність тематики. У з'язку з Тисячоліттям могли б розійтися такі твори як „Небесні вірші" Г. Черінь чи „Багато неба" Гуменної. З огляду на жалі церковних ієрархів, що цей ювілей присвоїли собі москалі — актуальним був би англійський переклад „Історії України-Руси" Грушевського, або Полонської - Василенко. (Кажуть, що першу спробу такого перекладу зробила вже одна наша престижева наукова інституція...)

З політичної літератури уяву збудили б такі трактати як „Носії української духовости, або: Монополь на українство", „За цю одну єдність" тощо. В Америці купували б „Фопіку" Качуровського, заки розкусили б, що це серйозний літературний твір.

Книжки краще підписувати псевдонімами, бо справжні імена на поселеннях усім знайомі, збуджують надію на дарові примірники, або й викликують легковаження („Та я його знаю...) Псевдоніми повинні також загострювати цікавість: Заковика, Круть, тощо.

При оголошеннях книжки можна би запевнити зворот грошей, коли б твір не подобався. Розуміється, тоді не забути вмістити декілька високопатріотичних фраз на адресу країни поселення.

При таких умовинах книгарні могли б вернутися до згаданого вище воєнного стану. Зрештою, заіснують і зовсім непередбачені можливості. Адже знана недавня історія одного горопашного гумориста, що його книжка роками вгинала книгарські полиці і вже витискали автора з його мешкання. Нагло преса принесла сенсацію, що якась читачка подала автора до суду на мільйонове відшкодування, бо, „читаючи його гуморески, від сміху позривала собі боки". Вправді суд відшкодування з якихсь причин не признав, але книжки розійшлися майже блискавично і хто-зна, чи мільйон не опиниться в кишені нещасного весельчака.

Андрій Даріян Сольчаник

ТИСЯЧОЛІТТЯ ХРИСТИЯНСТВА УКРАЇНИ ТА ФІЛАТЕЛІЯ

Численні прихильники філателії шукають завжди нових випусків у колі своїх зацікавлень, а це на те, щоб ними доповнити свої збірки та зробити їх цікавішими. Це запотребування на філателістичні матеріяли стараються заповнити держави випусками марок, поштових коверт та поштівок. Поштові уряди вживають особливих штемплів (касівників) для гашення поштових посилок. Установи використовують поштові машинки для відтиску поштових оплат додаючи до них відповідний рисунок чи напис. Це приносить подвійну користь — пропаґандивну та матеріяльну.

Читаючи в нашій пресі про різнорідні проєкти відзначення Тисячоліття Хрищення України немає там згадок про використання філателії для цієї унікальної події.

Хоч філятелія — це „гобі", але філателісти завжди шукають інформацій про поштові випуски. Багато відомих людей займалось філателією як, наприклад, президент Рузвелт. Зацікавлення тематикою на філателістичних випусках велике. У професійних журналах час від часу появляються статті на філателістичні теми, які відносяться до даної професії.

Відзначування річниць чи подій філателістичними випусками дуже важливе. Зареєстроване у філателістичних каталогах чи списках воно постійно буде про ці події нагадувати. Тут для нас відкриваються можливості поширення інформацій про Україну на додаткову групу людей — філателістів, яких, правдоподібно, інші наші інформаційні засоби не охопили б.

Деякі наші організації видрукували вже свої приватні марки та коверти з нагоди тисячоліття. Це дуже корисне для нашого внутрішнього вжитку, але невистачальне для зовнішнього. Жодний поважний неукраїнський філателіст не зацікавлений збиранням приватних марок і не буде їх виставляти на відомих реґіональних чи крайових філателістичних виставках, бо це не піднесло б оцінки збірки суддями, але це могло б привести до втрати точок.

Та існують інші можливості. Ось цього року Ватиканська пошта випустила серії марок присвячені християнізації Латвії та Литви. Це може служити нашому церковному проводові як арґумент для переконання Ватикану, щоб подібна серія марок появилась і для нашого тисячоліття. Можливо, що вже в цій справі зроблено відповідні заходи. Теж правдоподібно появиться марка Австралії з цієї нагоди.

Друга можливість, це особливі штемплі поштових урядів. Такі штемплі напевно появляться в Австралії заходом Союзу Українських Філателістів Австралії та в ЗСА під час філателістичної виставки Союзу Українських Філателістів і Нумізматиків. Очевидно, якщо б інші організації чи групи могли постаратись про особливі штемплі поштових урядів, це ще більше розголосило б наші святкування.

Третя можливість — це використання поштових машинок для відтиску поштових оплат із додатковим рисунком чи написом т. зв. франкотипи. Свого часу в 1961-64 роках ці машинки вживав Пласт у Торонто та деякі наші установи для відзначення сторіччя смерти Тараса Шевченка та інших річниць. Франкотипи, тому що додатковий рисунок уважається частиною поштової оплати, колектують філателісти, головно тематичні та включають їх до своїх збірок на філателістичних виставках.

Нам відомо наразі тільки про два франкотипи, що відмічують тисячоліття. Це франкотипи епархії св. Йосафата в Пармі, Огайо та парохії свв. Володимира і Ольги в Чикаго.

Наші церковні митрополичі та єпископські канцелярії як теж організації і установи повинні зробити заходи для вживання поштових машинок із відповідним рисунком чи написом, щоб цим способом збагатити відзначення Тисячоліття Християнства України у філателії.

Не менш важливе — це статті до неукраїнських філателістичних журналів на теми філателістичних випусків пов'язаних із християнством на Україні. Ця тематика доволі багата, почавши від св. ап. Андрея аж до сьогоднішніх часів — особистості, церкви, ікони, Різдво і т.д. Ці статті можуть писати і нефілателісти, обізнані із тематикою випуску. Філателістичні журнали радо друкують такі матеріяли ось, наприклад, „КОРОС Кронікл", орган товариства збирачів релігійної тематики помістив тому декілька років в чотирьох числах обширну статтю про християнство на Україні як теж статтю про ікону Жировицької Богоматері. Завжди краще писати нам самим ніж чекати аж це зробить неукраїнець, а після цього спростовувати неправильності.

Інший журнал це „Файн Артс Філателіст Джорнал", де появилась обширна стаття про архітектуру на Україні, що включала теж і церковну. Є ще й „Тапікел Тайм", журнал асоціяції тематичних філателістів, яка охоплює біля десять тисяч членів. Варто б дещо написати до цього журналу про нашу релігійну тематику. Існує ще багато різних філателістичних видань, які можна б використати для інформації про наше тисячоліття.

Не можна врешті забувати про ще один засіб поширення інформацій про християнство на Україні. Це реґіональні та крайові філателістичні виставки. Наші філателісти мають нагоду виставляти там свої збірки. Збірка „Християнство на Україні" (128 стор.) здобула вже нагороди на декількох виставках. У 1988 році її далі плянується виставляти в декількох містах на філателістичних виставках. Є ще збірка про свв. апостолів слов'ян Кирила і Методія і вона, мабуть, теж знайде дорогу на філателістичні неукраїнські виставки.

Роля філателії — як інформаційний засіб — важлива і нам треба це використати якраз тепер, відзначуючи Тисячоліття Християнства України.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

СПРАВЖНІ ПРИЧИНИ

Причини невизнання святим Слуги Божого Митрополита Андрея Шептицького, які подає в першій частині свого „Звернення" Блаженніший Мирослав Іван Любачівський („Свобода" з 7-го вересня ц.р.), а саме відсутність „усильних молитов" та брак чудес, мало переконливі. Самі горливі, наполегливі молитви, хоч як потрібні перед Господом, проблеми не розв'яжуть, бо справжні причини лежать у людській площині, а саме спротиві позаукраїнських національних і релігійних та атеїстичних спільнот.

Адже Папа Іван Павло II проголосив святим польського священика, який у концтаборі прийняв добровільно смерть за свого ближнього. Цей геройський вчинок, доказ, що „немає більшої любови, як хто душу свою покладе за друзів своїх", але це не доказ святого життя. Та й не було відоме, щоб у випадку цього новоканонізованого святого збулося якесь чудо.

У Кореї сьогоднішній Святіший Отець проголосив святими нараз сто мучеників за віру, хоч ледве чи всі вони в один раз могли виказатися чудами.

Причини невизнання Слуги Божого Андрея святим, крім згаданих Владикою Любачівським, мають національно-політичний і релігійний характер. Ще перед вступленням на престіл св. Петра сьогоднішнього Папи польський Кардинал Вишинський висловився від польського єпископату, клиру і мирян проти каноні-

(Закінчення на стор. 3)

Едвард Жарський

СПОРТОВИЙ ЛЬВІВ

(З циклу доповідей НТШ „Неповторний Львів")

II.

Роки занепаду Галицько-Волинської Держави не сприяли спортам у Львові. Коли ж опісля, у 1580 роках славився Львів своїм братством та братською школою при Успенській церкві то малощо можемо сказати про розваги школярів, а такі мусіли бути — чи про відношення братчиків до тодішніх куркових братств (творилися у зв'язку з організацією міських оборонних сил) і участь братчиків у щорічних стрілецьких куркових змаганнях (найкращий стрілець ставався „курковим королем").

Польська окупація не сприяє будь-яким проявам тіловиховного руху. Відживає він по розборі Польщі й переходові Львова під окупацію Австрії. До віднови причиняється молодь з „Руською Трійцею" на чолі. Палкі слова Маркіяна Шашкевича розбуджують українську національну свідомість приспалих мас української інтеліґенції. На увагу заслуговує досягнення Я. Головацького; в 1834-40 роках пройшов він пішки цілу Галичину і поперек і був одним з перших туристів що осягнув верхи Чорногори.

Його слідами йдуть українські студенти львівських високих шкіл; в 1880 роках широким відгомоном відбилися їхні мандрівки по Галичині; їх учасником був Іван Франко, що мандрівникам посвятив вірш „Сонце по небі колує". Ці мандрівки мали велике значення для піднесення національної свідомости як українського села, в пам'яті якого залишилися ще не так давні часи кріпацтва, так і українського міста, яке вело запеклу боротьбу за свої національні права з крайньо шовіністично наставленими поляками. Ця ж високошкільна молодь дає і початок для відродження фізичної культури і спорту у Львові, а за ним і всій Західній Україні.

Василь Нагірний (1847-1921) чи Іван Боберський (1873-1947, які закінчили високошкільні студії в Цюріху, Швайцарія, чи у Відні, Австрія, по приїзді до Львова кладуть основи для розвитку руханкового товариства „Сокіл", що разом з „Січами" (основник д-р Кирило Трильовський (1864-1941) підготовили ґрунт для оснування перших спортових товариств і розвитку різнорідних спортів. І. Боберському завдячуємо пропаґанду копаного м'яча-футболу, ситківки-тенісу, лещатарства тощо; його ініціятиві треба приписати купно площі „Український Город" на якому розвивався й виростав спортовий Львів. Завершенням довоєнної праці „Сокола", „Січі", „Пласту", тодішніх спортових товариств — „Україна", Львів, „Сянова Чайка", Перемишль, „Поділля", Тернопіль, і стрілецтва — був „Красвий Шевченківський Здвиг" у 1914 році у Львові з участю понад 12,000 жінок і чоловіків.

Повоєнні роки — це роки росту фізкультурного життя і спорту у Львові й Галичині. Майже в кожному селі працюють сокільські чи січові, згодом лугові, гнізда; кожне більше місто має свій спортовий клюб, обов'язково з секцією копаного м'яча. Постають жіночі спортові клюби: „Стріла", „СКУД" і інші. Відроджується українська стихія, росте спортова активність української молоді. Це не подобається польській владі і вона послідовно розв'язує „Січі", „Пласт" і централю спортових товариств „Український Спортовий Союз".

Друга світова війна і захоплення Львова червоним окупантом замкнули один важливий період історії українського самостійницького спорту, що всесторонньо розвивався у всіх ділянках, яким годиться присвятити декілька слів.

* * *

Спортовий Львів новітніх часів — це копаний м'яч, чи як тепер звуть його у Львові — футбол, а тут „саккер". Крім кількох місяців гострої зими чи гарячого літа — ввесь Божий рік слово „футбаль" було на устах цілого міста. Переповнені ущерть трамваї — тоді єдиний масовий засіб льокомоції — видовжені по вулицях колони пішоходів спрямувались неділями до спортової Мекки Львова — площі при Стрийській вулиці. Тут був „Український Город" Сокола-Батька, а оподалік нього — грища польських клюбів „Погонь" і „Чарні". Правда, в початкових роках цього сторіччя копаний м'яч — як несмілива попелюшка — був в погорді батьків народу; але з роками наростала нова ґенерація, що дорожила копаним м'ячем, любила його, цінила.

Не без гордости можемо почванитися, що Україна познайомлюється з копаним м'ячем раніше як Австрія, Чехи чи Мадярщина. В Одесі вже в 1878 році працівники англійських підприємств основують „Одеський Британський Атлетичний Клюб". У Донеччині копаний м'яч з'явився в 1870 роках разом з англійськими підприємцями, що дістали концесії для закладання вугільних копалень. Кожна копальня мала свою футбольну дружину, що змагалися одна з одною.

Футбол не дуже вкорінювався у донецькі народні маси, але такі терміни як „ґолкіпер", „бек" (захисник), „гафбек", „форвард", „ґол", „авт", „рефері" і багато інших прийнялися й поширились на Донеччині швидше, як сама гра.

До Львова, положеному тоді на самих окраїнах цісарсько-королівської монархії, всі новини й моди приходили через Відень, де в 1890 роках першу футбольну дружину зорганізував англієць, працівник банку барона Ротшильда. Звідти й привезли до Львова копаний м'яч, чи як його звали австрійці „фуссбаль", львівські студенти — українці, жиди, поляки, що виїжджали до Відня на студії.

У Відні студіював і І. Боберський; по повороті до Львова учителює у львівській гімназії й познайомлює молодь з копаним м'ячем. За його спонукою молодь згуртовується 1904 року в окремий „Український Спортовий Кружок Академічної Ґімназії". Щоб піднести рівень гри „УСК-у" І. Боберський на свій кошт спроваджує з Праги фахового тренера Льомаза, чи Лямоса — активного грача одного з празьких клюбів. На висліди не треба було довго чекати; по кількох тижнях тренінґу „УСК" перемагає жидівську гімназійну дружину „Гасмонею" доволі високою перевагою воріт.

По закінченні середньої школи члени „УСК-у" разом з товаришами з інших гімназійних спортових кружків у краю (Перемишль, Станиславів, Тернопіль і ін.), що приїхали до Львова на студії організують 1911 року „Товариство студентів високих шкіл „Україна". Перші футбольні змагання розіграє „Україна" з своїм матірним" клюбом „УСК" і програє 2:1; учні були швидші.

(Продовження буде)

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН, приїхавши з Каліфорнії із тритижневих вакацій, має повні руки роботи, — кажуть політичні спостерігачі. Крім справ внутрішнього порядку, зокрема представлення бюджету Конґресові, він має заплянований зустрічі з прем'єр-міністром Швеції Інґаваром Карльссоном, а також з претендентом на президентський пост в Південній Кореї Рот Таі Ву. Американські і европейські спостерігачі кажуть, що відносини З'єднаних Стейтів Америки зі Швецією і Південною Кореєю дуже поліпшились. Швеція підтримує тепер закордонну політику Вашінґтону.

Для добра дітей у світі

На зборах НДЖО Комітету для ЮНІСЕФ в Ню Йорку 23 квітня ц. р. І. Куровицька (СФУЖО і МММ) з президентом Комітету К. Мерманом.

Світлила Дора Рак

Непомітно і без розголосу денно вмирає біля 40,000 дітей у світі, а мільйони їх терплять від недоживлення, недуг і природних катаклізмів. Голод, спричинений посухою, переселення у страшних умовинах наслідком воєнних або партизанських дій, родинні кризи — все це вдаряє, в першу чергу, по дітях. Великоміські соціяльні і економічні умовини викидають на вулиці і завулки міст тисячі бездомної дітвори, якій загрожує передчасний алькоголізм, наркоманство, а також проституція малолітніх дівчат і хлопців.

У допомоговій акції, головне для країн найбільше потребуючих неупромисловлених у Південній Америці, Африці й Азії перед веде міжнародна організація ЮНІСЕФ (Міжнародний Фонд Наглої допомоги дітям при ООН, а тепер — ООН Дитячий Фонд) при допомозі крайових комітетів у 34-ох державах та при важливій підтримці сотень недержавних організацій (НДЖО) і безчисленного роду різних добровільних і гуманітарних організацій у цілому світі.

Поміч цього Фонду для дітей відчули були й українські воєнні переселенці у таборах Німеччини і Австрії, бо ЮНІСЕФ був зорганізований у 1946 році, щоб нести допомогу жертвам жахливої Другої світової війни в Европі. Коли ж ситуація в Европі унормувалася, Фонд, зберігаючи оригінальну назву „ЮНІСЕФ", поширив свою діяльність на країни, де примітивні умовини життя спричинюють застрашаючу смертність дітей. ЮНІСЕФ є півавтономною аґенцією в рамках Об'єднаних Націй, а його фінансову базу творять добровільні вплати поодиноких держав та збірки серед населення.

Світова Федерація Українських Організацій має доступ до ЮНІСЕФ завдяки членству у міжнародній організації „Світовий Рух Матерів" (МММ), що є НДЖО, і яку репрезентують Олена Процюк і заступниця Ірина Куровицька перед Фондом і також у НДЖО Комітеті для ЮНІСЕФ.

Цьогорічні збори Екзекутиви ЮНІСЕФ відбулися в Ню Йорку від 20-го квітня до 1-го травня в залях ОН, де паралельно скликано також Форум НДЖО Комітету, четвертий з черги, а опісля проведено річні збори цього ж комітету (21-23 квітня 1987). Комітет складається із біля 150 недержавних організацій, які співпрацюють з ЮНІСЕФ, головне в терені, де викривають найбільш пекучі потреби дітей (і матерів), та доводять до відома ЮНІСЕФ або й самі організують відповідні програми. Комітет очолював на протязі останніх двох літ Канон Мерман, колишній секретар Міжнародного Бюра Католицьких Дітей, з яким від кількох літ Федерація мала приязні взаємини, посилаючи до його бюра в Женеві відповідні меморандуми в справі положення дітей в Україні, зокрема дітей політичних в'язнів. Делеґатки Федерації беруть участь у нарадах комітету в Ню Йорку, а у Женеві може її репрезентувати представниця із Союзу Українок Франції або Об'єднання Жінок у Швайцарії.

Варто пригадати, що в часі Міжнародного Року Дитини у 1979 році, з нагоди 20-ліття Декларації Прав Дитини (ухваленої у 1959 році), СФУЖО мала постійний контакт із комітетом НДЖО і паралельно проголосила „Рік Української Дитини", що був відзначений на усіх українських поселеннях. Після цієї акції МРД, Канон Мерман заініціював у Женеві організацію, оперту на добровільному членстві під назвою „Міжнародна Оборона Дітей". Федерація утримує і там зв'язок, пересилаючи до о. Мермана петиції і інформації у справі українських дітей, а після чорнобильської катастрофи вислано йому інформації про страшну небезпеку радіяції, особливо для дітей і вагітних жінок. Також за посередництвом організації Міжнародний Рух Матерів, де в управі є д-р Квітковська і Олена Процюк, вислано вияснення — представлення цієї справи. У цій же справі редакторка „Українки в Світі", що брала участь у цьогорічному Форумі, передала о. Мерманові проєкт додатку до рекомендації Форуму для екзекутиви ЮНІСЕФ.

Тепер ця організація „Оборона Дітей" працює з доручення ЮНІСЕФ як секретаріят для „Неформальної-ад гок-НДЖО групи" над текстом Конвенції Прав Дитини, що увійшла б у майбутньому в місце „Декларації Прав Дитини". У системі ОН різниця між „деклярацією" і „конвенцією" в тому, що конвенція, ратифікована державами, правно їх зобов'язує (бодай теоретично) дотримуватися ухвалених асамблеєю постанов; „деклярація" є респектована лише на добровільній базі. У цьому процесі СФУЖО є, очевидно, сильно заінтересована, бо її програма включає справи родини і дітей.

Річні збори Комітету НДЖО для ЮНІСЕФ закінчилися вибором нової управи під проводом д-ра Михайла Ґербера з Ню Йорку (Африканська медична і дослідна фундація) і заступника Роберта Томсона (світова організація скавтів); в склад входять вільні члени, які репрезентують міжнародні НДЖО, яких вибирають з-поміж представників у Ню Йорку і Женеві, де також на зміну відбуваються засідання.

Завданням СФУЖО є слідкувати за діями комітету НДЖО для ЮНІСЕФ та втримувати контакт посередньо або безпосередньо, а де можливо й впливати своїми рекомендаціями щодо долі дітей світу, бо їх частиною є і українські діти, яким недалекий вже Конґрес СФУЖО придѣлить належну увагу.

Дора Рак

Справжні...

Закінчення зі стор. 2

зації Слуги Божого Андрея. Крім поляків — духівництва, вірних і комуністичного режиму, на перешкоді стоїть російсько-большевицький уряд і його експозитура московська православна патріярхія, врешті жидівські, чи як хто хоче гебрейські кола, які відмовляються визнати Митрополита Шептицького „Праведником світу", не зважаючи на його послання „Не вбивай! у захист жидів під час німецької окупації українських територій та на конкретне рятування сотень жидівських родин у підземеллях церкви св. Юра у Львові й по монастирях Галичини.

Володимир Барагура

Вудгейвен, Н.Й.

Вийшла...

(Закінчення зі стор. 1)

щенко, Сергій Литвиненко, Петро Мегик, Микола Мухин і інші, „Українська мистецька студія у Філядельфії", „На суспільні теми", „Огляди і рецензії", „Листи" (Андрусіва й до Андрусіва), „Місцеллянеа" і „Ін Меморіям", де поміщено матеріял про мистця авторства таких друзів Покійного: Я. Курдидика, І. Савицької, П. Кузьми, В. Барагури, П. Мегика і Л. Храпливої-Щур.

Сорок п'ять ілюстрацій і фотографій, деякі із них вперш надруковані, значно причинюються до кращого пізнання життя і творчости П. Андрусіва. Показник імен виказує широкий діяпазон зацікавлень цього визначного мистця, мислителя і громадянина-патріота.

Книжку можна набути в НТШ, 63 4th Ave., New York, N.Y. 10003, в ціні 20 дол.

МУСУЛМАНИ-ШАЇТИ В ЛИВАНІ звільнили одного з німецьких закладників, Альфреда Шмідта, який відсидів в полоні сім місяців. В Бонні заявили офіційні речники Західньої Німеччини, що Сирія й Іран відіграли головну ролю у переговорах про звільнення Шмідта. Вони рівночасно подякували згаданим державам за посередництво, яке увінчалося успіхом.

Про що пише...

(Закінчення зі ст. 2)

б) „На Заході приватна власність розвивалася в умовах далеко меншої залежности від державної влади, що сприяло формуванню великої пошани для особистости та суспільному усвідомленню необхідности такого державного ладу, який мінімально обмежував би свободу одиниці".

На підставі вищесказаного дискутанти роблять такий висновок: Немає підстав уважати, що процес перебудови може привести до виникнення в Совєтському Союзі демократії західнього типу.

Обговорюючи питання, чи можна знайти в історії СССР аналогії до перетворень, які тепер відбуваються, учасники дискусії дійшли до висновку, що позитивні перетворення у ділянці прав людини поєднується з утверднінням в сфері економіки, поверненням до сталінських метод керування нею і на доказ того наведено цілий ряд прикладів.

Розглядалася також справа причин, для яких керівництво СССР пішло на зміни в ділянці прав людини. Між іншим були подані такі причини:

— демократизація потрібна щоб отримати від Заходу технологічну допомогу,

— демократизація і гласність — це зброя в руках керівництва держави в боротьбі проти опозиційної номенклятури вищого і середнього щабля,

— керівництво держави викликає і підогріває ентузіязм мас через різні демаскування, критику тощо,

— процес демократизації широко використовується, щоб довести вищість соціялістичної системи і піднести її авторитет на міжнародній арені.

Друга інформація, яку я залишив для детальнішого обговорення — це зміст дискусії з 2-го липня ц.р. у Центральному економічно-математичному інституті Академії наук СССР, на спільному засіданні клюбів „Перебудова" та „Суспільна ініціятива".

Доповідач, прізвища якого не подано, схарактеризував теперішню ситуацію як дуже тривожну, що дає мало підстав до оптимізму. Свій висновок він аргументував в такий спосіб:

1) Немає ідейної бази для перебудови;

2) немає суспільної і політичної бази для перебудови. Апарат, який закликає здійснювати перебудову всупереч власним інтересам — малонадійна опора;

3) з приводу браку навиків і форм політичної самостійности, за реформою не стоять ніякі організовані сили.

4) ситуацію погіршує неповна інформаційна база і брак надійних, загальнодоступних інформаційних джерел. Отже, залишається така ситуація, коли гласність — це зброя керівного апарату, який інформує суспільство про те, що і як він хоче робити, під час коли суспільство по-старому майже безголосе;

5) у міру проводження реформи початкова єдність буде розсипатися, позаяк конкретні інтереси різних суспільних груп не збігаються. Необхідний національний фронт прихильників перебудови;

6) критично висказуючись про законодавство останніх років, як карикатуру законодавства, компромітуючу ідею реформи, доповідач вважає, що реформа неможлива без утворення політичного механізму, який був би спроможний оволодіти політичною ініціятивою і здійснити реформу.

Як пише газета, — багато учасників закликало до осторожности, щоб не спровокувати реакції, не дати противникам перебудови підстав до відступлення від реформ. Інші натомість вказували, що „система завжди винайде надзвичайні обставини як привід і мотив для свого виживання і розширення".

Деякі дискутанти ставили прогнози на випадок невдачі перебудови. Вони вважають, що в тому випадку грозить не застій в стилі Брежнєва, але неосталінізм. Як перші признаки того вказувано на постання і активізацію інших суспільних груп національ-шовіністичного напрямку і на факти, що їм дозволяється робити збори в будинках районних комітетів партії, в Колонній залі. Мабуть там власне формується ідеологічні підстави для майбутньої реакції.

Зміст першого числа „Ґласности" дуже повчальний. Він вказує, що подібно як в історії комуністичної Польщі, Мадярщини, Чехо-Словаччини, процес демократизації в червоній імперії починається ідеологічним пожвавленням в середовищі інтеліґенції, особливо її творчої верхівки. І це ясно віддзеркалюється на сторінках першого числа „Ґласности", де, мабуть, не випадково, нічого не пишеться про активізацію інших верств суспільства, головним чином робітничої кляси, як головної суспільної сили, вирішальної в успішному проведенні всяких політичних змін. На це недвозначно вказує досвід інших „братніх" країн, особливо польської „Солідарности".

Замість квітів на свіжу могилу
бл. п. Ані Кобринської
складають:
50.00 дол. .... на Наукове Товариство Ім. Шевченка
50.00 дол. .... на Український Інститут Америки
Галя і Христина Аглея ЧОРНІ

10-го вересня 1981 р. відійшов у Вічність

бл. п.

ПАНАС ФЕДЕНКО

кол. член Української Центральної Ради та Трудового Конґресу, визначний діяч Української Соціял-Демократичної Робітничої Партії, історик, журналіст, письменник.

В шості роковини його смерти згадуємо Покійного разом з його приятелями, однодумцями, прихильниками, студентами та читачами.

Син БОГДАН та невістка НІНА

З Волі Всевишнього 14-го червня 1987 р. відійшов у Вічність

бл. п.

Володимир Підфіґурний

Оцим складаємо подяку Приятелям, Знайомим, Сусідам за співчуття й численну участь у похоронах і за пожертви на церковні й громадські цілі.

Дякуємо о. парохові Я. Свищукові за зворушливі співвідправи з участю Л. Лампіки (до речі, які довелось мені почути вперше в моєму житті) та за змістовну проповідь.

Дякуємо за слова прощення п. В. Гриняк, особливо моя дяка товаришеві дитячих літ Покійного мґрові Л. Стеткевичеві, що переповів життєвий шлях Покійного. Дякуємо п-ву Шумилам за підготову тризни, дякуємо похоронному заведенні Astona Bassasic за справну обслугу.

З пожертв, які перевів п. Д. Поритко, зложено: на квіти $90.95, Літургію в сороковий день смерти $20.00, Патріярший Фонд $25.00, „Смолоскип" $75.00, місцеву церкву $356.80. Разом $567.75.

Щире Спаси Біг.

ПАРАСКЕВІЯ — дружина
ОРЕСТ — син

ЯК ТВЕРДИТЬ ЖИТЕЛЬ султанату Оман Бен Салім Мувалі, йому недавно минуло 150 років. Б. Мувалі абсолютно здоровий і бадьорий. Він, як і в молоді роки, щодня робить пішки 6-8 кілометрів. Хід, на його думку, і є еліксиром здоров'я і довголіття. Правильне харчування, як вважає Мувалі, річ немаловажна. Він їсть часто, але потроху.

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН, подаючи Сенатові до затвердження номінацію судді Роберта Борка до Верховного Суду назвав його „справедливим" і людиною, що „вміє відділяти свої громадські обов'язки". Як виявляється з тисяч листів, що надходять до бюр Конгресу, декотрі прихильники його номінації мають для нього багато більше уточнену ролю. Громадяни-прихильники його номінації вірять в те, що його призначення надасть більш збалянсованого напрямку Верховному Судові у своїх рішеннях, а не так як до цих пір, виключно ліберального.

У ВАШІНҐТОНІ ПРОФСПІЛКА федеральних працівників подала судове оскарження, щоб поширити можливости правного оскарження Уряду президента Реґена в способі вживання запорук таємниць, що їх практикують для реґулювання клясифікованих інформацій. З їхнього оскарження виходить, що вони квестіонують право Уряду вимагати від урядовців підписання форми, яка зобов'язує їх подавати свої написані речі для публікацій до урядового перегляду і одобрення. Профспілка підкреслює, що це є проти першої поправки конституційного права і є рівнозначним з накиненням примусової цензури.

У СТЕЙТІ АЙОВА, де що чотири роки відбуваються перші передвиборчі змагання за президентські номінації, продавці різноманітних товарів для виборчих кампаній починають відмовляти кредиту. Вони говорять, що сьогоднішні молоді і зарозумілі урядовці різних кандидатів у своїх пропаґандивних заходах, не мають границь. В результаті затягають великі задовження, за які опісля не розраховуються. Ці самі продавці признаються, що ці кампанії дають поштовх їхній торгівлі, одначе сьогодні більшість з них вимагає платности готівкою, або кредитовими картками.

СЕНАТОР СЕМ НАНН, демократ з Джорджії поставив домагання президентові Роналдові Реґенові, щоби була зібрана вся документація з шести років переговорів про нуклеарні ракети середнього засягу. Одночасно він перестеріг, що коли ЗСА і Совєтський Союз договоряться про знищення цих ракет, то він зажадає повної історії женевських переговорів в цій справі. Нанн, який є головою сенатської Комісії служби озброєння, заявив у своєму листі, що Комісія не може базуватися тільки на звідомленнях урядовців Адміністрації на переслуханнях про затвердження такого договору, не знаючи точних намірів і прихованих плянів.

СПОРТОВІ ВІСТІ

Редаґує Омелян Твардовський

УСВТ „Ч. Січ" — чемпіон футбольного турніру ДАБ

У п'ятницю вечором, 21-го серпня, на площі Фарчерс Ґров в Юніон, Ню Джерзі, закінчилися розгривки футбольного літнього турніру ДАБ, в якому взяло участь 8 чолових дружин трьох різних футбольних ліг Ню Джерзі-Ню Йорку.

У фіналі цього престижевого турніру зустрілися 1-ша дружина УСВТ „Ч. Січ" (Гарден Стейт Ліга) і футбольний клюб Кларкставн, Н. Й. (Космополітальна ліга).

Звітна фінальна зустріч пройшла на вищому рівні, під час якої численні глядачі пережили багато емоцій. У першій половині обидва напади суперників створили декілька нагод до здобуття ґолів, але оборона і особливо воротарі діяли безпомилково і вислід залишився 0:0. Після перерви винахідливішим виявився віцечемпіон Ґарден Стейт Ліґи — „Січовики", напад яких знаходив щілини у солідній обороні Клярксставну і все таки переможні ґолі здобули оборонці „Ч. Січі". Криючи щільно наших напасників і особливо „бомбардира" Андрія Бакуна, оборонці німців не зуміли „заопікуватися" офензивними оборонцями Павлюсом і Давніним, які здобули переможні ґолі. Здобувши вислід 2:0, „Січовики" встановили новий рекорд у цьому турнірі, виґравши усі чотири календарні змагання „сухим" вислідом 2:0. Очевидно, головними „винуватцями" цих „маґічних" вислідів були надійна оборона „Ч. Січі", що енергійно руйнувала усі задуми нападів суперників, і особливо Марійн Хамуляк, який тримав свою твердиню-ворота на міцному замку, не допустивши до втрати жодного ґоля.

У складі „Ч. Січі" на протязі цього турніру виступали: Хамуляк, Ромійо, Сабрій, Павлюс, Куцина, Джонсон, Брієнза, Фонг, Каміка, А. Бакун, Апозато, Чижович, д-р В. Бакун, Сарджент. Провідник Володимир Бакун.

Вершок показника табелі ігор фінальних змагань:

УСВТ „Ч. Січ" Нюарк
Кларкставн СК, Н.Й.
„Ленцерс" СК, Юніон
„Латін Ол Старс", Н. Дж.

Після закінчення фінальних змагань у приміщенні Фарчерс Ґров відбулося прийняття для проводу турніру, делеґатів клюбів і змагунів фінальної рунди. В часі цього прийняття голова турнірного комітету вручив учасникам нагороди. Чемпіони турніру „Січовики" одержали великі трофеї — клюбовий і перехідний та фінансову нагороду в сумі 750 дол. У часі виступів тренери і делеґати клюбів-учасників висловили на адресу переможців „Січовиків" багато компліментів, похвал за гарну, живу і технічну гру і особливо за зразкову спортову поведінку на протязі турніру. Крім вище згаданих дружин у турнірі змагалися ще такі клюби: Берген „Кікерс" Гобокен, „Страйкерс" Доверс, Н. Дж., Юніон Кавнті СК і Ґаледон СК. Цим турніром 1-ша дружина УСВТ „Ч. Січ" закінчила дуже успішний сезон 1986/87, в якому здобула звання чемпіона Ню Джерзі за аматорську чашу ЗСА, чемпіона турніру українського фестивалю ЗСА, віце-чемпіона 1-ої дивізії Ґарден Стейт Ліґи, як теж чемпіона зимового турніру в закритій залі в Самервілл.

На початку вересня після свята праці (Лейбор дей) наша дружина розпочне новий 1987/88 ліговий сезон.

ВІСТКИ З УКРАЇНИ

Продовжується сезон футболу в СССР. У 20-ій рунді ігор литовський клюб „Жальґіріс" з Вільнюса переміг у себе вдома Київ „Динамо" мінімальним вислідом 1:0. Після тієї перемоги литовські футболісти опинилися на третій щаблі табелі ігор після Дніпропетровського „Дніпра" (25 точок) і Московського „Спартака" — лідера табелі (28 точок). Київські футболісти мають на дві гри менше і під сучасну пору займають 8-ме місце (20 точок). Харківський „Металіст" переміг у себе вдома „Кайрат" Алма-Ата вислідом 1:0. Єдиного ґоля здобув Малишенко. Цей український клюб має досі здобутих 21 точку і займає шосте місце. Дніпропетровське „Дніпро" зазнало поразки на виїзді в Єревані з місцевим „Араратом" 1:2. Ґоля для „Дніпра" здобув Сторчак.

Донецький „Шахтар" теж на виїзді в Азербайджані в місті Баку програв з „Нефтчі" 0:1. Цей український клюб з 21 точкою займає сьоме місце в показнику табелі між 16-ти клюбами вищої дивізії.

В 1-ій лізі СССР, в якій виступає 22 клюби, веде український клюб „Чорноморець" Одеса, що досі відбув 24 зустрічі й не програв жодних змагань. На конті „Чорноморця" є вже 42 здобуті точки. Друге місце займає московський „Льокомотив", 34 точки. Запорізький „Металюрґ" зазнав нищівної поразки і Львові з місцевими СКА „Карпатами" 0:6, але все таки дальше займає в показнику табелі ігор 12-те місце (24 точки). Львівські „Карпати", що їх тепер називають армійським клюбом, досі здобули 26 точок і займають восьме місце. Нікопольський „Колос" програв 1:7 в Одесі з „Чорноморцем" і дальше залишився на четвертому місці. Ворошиловградська „Зоря" досі здобула 24 точки.

Олімпійська збірна СССР перемогла у Москві в кваліфікаційних змаганнях збірну Норвегії вислідом 1:0. Єдиного переможного голя для збірної СССР здобув український футболіст Лютий. Крім нього в складі СССР виступали ще такі українські футболісти: Михайличенко (Київ), Тищенко, Татарчук і Яровенко. Тренером збірної є українець, колишній найвизначніший футболіст київського „Динамо" А. Бишовець.

Київ „Сокіл" — ЦСКА 3:7

Були це змагання за чашу СССР, в яких київські гаківкарі програли високим вислідом з відомим у гаківковому світі клюбом, фактично збірною СССР, 3:7. Київський „Сокіл" залишився у вищій лізі СССР завдяки додатковим серіям змагань у минулому сезоні, в яких вийшов переможцем. В іншому випадку був би випав до нижчої ліги, після невдалого сезону в якому закінчив на передостанньому місці.

У цьогорічному складі „Сокола" виступають: Шундров, Горбушин, Лубнін, Ширяєв, Менченков, В. Сидоров, Аліпов, Куликов, Ботвинко, Свиницький, Шахрай, Доніка, Степанищев, Малков, Христич, Бабій, Рощин, Шастін, Наріманов і А. Сидоров.

Невдача О. Білявського

Не зважаючи на початковий успіх у шаховому турнірі за вхід на змагання претендентів за чемпіонат світу, що проходив у мадярському місті Сірак, відомий львівський шахіст О. Білявський зазнав невдач у кінцевій фазі турніру і остаточно зайняв п'яте місце і цим самим був елімінований від дальших ігор.

У жіночому турнірі, що проходив у Загребі, Хорватія, українська шахістка Марта Літинська зі Львова здобула перше місце і цим самим стала претенденткою до дальших змагань. Добру можливість має теж Семенова з Києва, що грала додаткові ігри з польською шахісткою Брустман. Маючи на рахунку 3:3, Семенова мала одержати право претендентки на підставі кращої турнірової позиції.

(от)

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

СУБОТА, 12-го ВЕРЕСНЯ 1987 р.

Амстердам, Н. Й. Звичайні збори Т-ва ім. І. Франка 266-ий Відд., о год. 7-ій веч. в домі УАГКлюбу при 3-5 Теллер вул. в Амстердам, Н. Й. Є важні справи до вирішення. Проситься всіх членів прибути. Присутність членів Управи обов'язкова. — А. Качан, предс., М. Кривулич, касир, В. Варшона, секр.

ВІДІЙШЛИ ● ВІД НАС ●

КІТ ДМИТРО, член УНС Відд. 352-го ім. св. Михаїла в Честері, Па., помер 18-го липня 1987 року на 73-му році життя. Нар. 1914 року в Галчині. Членом УНС став 1950 року. Залишив у смутку дружину Параню, сина Михайла та доньку Анну з родиною. Похорон відбувся 22-го липня 1987 року на цвинтарі Ловнкрест в Линвуд, Па.

Вічна Йому пам'ять!

Ярослав Щербак, секр.

ВАСИЛЬ НЕКОРЧУК, член УНС Відд. 150-го ім. Михайла Грушевського в Піттсфілді, Масс., помер 24-го травня 1987 року на 69-му році життя. Членом УНС став 1976 року. Залишив у смутку дружину Амелію, синів Петра і Стефана. Похорон відбувся на цвинтарі св. Йосифа в Піттсфілді, Масс.

Вічна Йому Пам'ять!

Лідія Худа, секр.